

10547 – قەبرە ئازابى ۋە ئۇنىڭ نىئەتلىرى راست بولۇپ ، بەدەن ۋە روھنىڭ ھەر ئىككىلىسىگە بولىدۇ

سۇئال

مېنىڭ بىر غەلىتە سۇئالىم بار . مېنىڭ ئەقىدەم – ئادەم ئۆلسە ئۇ ئاڭلىمايدۇ ، شۇنىڭدەك ئۇنىڭ جەسىدى ئىشلىتىلمەيدىغان نەرسىگە ئايلىنىدۇ . لېكىن ھەدىيىسىگە ئاساسلانغاندا ، قەبرىدە ئازاب بار ، بۇ جەسىد يەنىلا ھايات دىگەننى ئۇقتۇرامدۇ ؟ ۋە شۇنىڭدەك ، قۇرئاندا شەھىدلەرنىڭ ئۆلمەيدىغانلىقى كەلگەن . ۋە يەنە مۇسلىمنىڭ بىر ھەدىيىسىدە پەيغەمبەرنىڭ ئەبۇ جەھىل ، ئۆمەييە ۋە باشقىلارنىڭ جەستىنى چاقىرغانلىقى ، ھەمدە ئۆمەرنىڭ ئۇنىڭدىن : " ئۆلۈكلەر سۆزۈڭنى قانداق ئاڭلىيالايدۇ ؟ " دەپ سورىغاندا ، پەيغەمبەرنىڭ ئۇلارنىڭ ئاڭلىيالايدۇ ، لېكىن جاۋاپ قايتۇرالمىدۇ دەپ جاۋاپ بەرگەنلىكى قەيىت قىلىنغان . ھۆرمەت بىلەن سۇئالىمغا تەپسىلىي جاۋاپ بەرسەڭلار .

تەپسىلىي جاۋاپ

مەدھىيە ئاللاھقا بولسۇن

- 1- سۇئالدا تىلغا ئېلىنغان ئۆلۈكلەرنىڭ تىرىكلەرنىڭ ھېچقانداق سۆزىنى ئاڭلىيالمىغانلىقى – ھەقىقەت ۋە راست . ئاللاھ مۇنداق دىگەن : **بىراق سەن قەبرىلەردىكىلەرگە ئاڭلىتالمىسەن .** [فاتىر (ياراتقۇچى) : 22]
شۇڭا جەزمەنكى ، سەن ئۆلۈكلەرگە ئاڭلىتالمىسەن . [رۇم : 52]
- 2- ئەھلۇ سۈننەت ۋە جامائەتنىڭ ئىتىقادىنىڭ بىرى بولسا قەبرىدە ئازاب ۋە قىناش بار ھەمدە بەرزەختە (ئۆلۈم بىلەن قىيامەت ئارىسىدىكى مەزگىل) ياشاش بار ۋە شۇنىڭدەك ئۆلگۈچىنىڭ ئەھۋالىغا ئاساسەن نىئەت ۋە راھەت بار . ئۇنىڭ دەلىلى : ئاللاھنىڭ فىرئەۋىن خەلقى ھەققىدىكى مۇنۇ سۆزى : « ظۇلار ظەتتەنعى – ظاخشەمىم ظوتقا توغرەلغىنعىمى تذرعدى ، قىيامەت قايمىم بولغان كىندە : **ظە صەرظەۋن جاماظةسە ! ظازابنەت ظەت قاتتەققە (دوزاخ ظوتەغا) كەرەتلا !** » [غافىر]
 كەچۈرگۈچى : 46]
- ئاللاھ بۇ يەردە بايان قىلىدۇكى ، پىرئەۋىن خەلقى گەرچە ئۆلۈك بولسىمۇ ، ئەتىگەن ۋە كەچتە ئازاپقا تۇتىلىدۇ . بۇ ئايەتتىن ئالىملار قەبرىدىكى ئازابنىڭ ھەقىقىيلىقىنى مۇقەررەرلەشتۈردى .
 ئىبنى كەسىر مۇنداق دىگەن :
 بۇ ئايەت ئەھلۇ سۈننەتنىڭ قەبرىلەردىكى بەرزەخ ئازابىغا دەلىل قىلىشقا چوڭ ئاساس . ئۇ بولسا ئاللاھنىڭ مۇنۇ سۆزى : **ئوت ، ئەتىگەن ۋە كەچتە ئۇلار ئۇنىڭغا تۇتىلىدۇ .**
 [ئىبنى كەسىر تەپسىرى ، 4 : 82]

پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) ئايالى ئائىشەنىڭ ھەدىيىسىدە ، ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ

تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) نامىزىدا مۇنداق دۇئا قىلغانىدى: **ئى ئاللاھ ، سىنىڭدىن قەبرە ئازابىغا پاناھلىق تىلەيمەن . دەججالتىڭ پىتىنىسىگە سىنىڭدىن پاناھلىق تىلەيمەن . ھايات ۋە ئۆلۈمنىڭ سىناقلىرىغا سىنىڭدىن پاناھلىق تىلەيمەن . ئى ئاللاھ ، گۇناھ ۋە قەرزىگە سىنىڭدىن پاناھلىق تىلەيمەن .** [ئۇنى بۇخارىي (798) ، مۇسلىم (589) نەقىل قىلغان .]

بۇ ھەدىستىكى مۇناسىۋەتلىك نۇقتا : پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قەرە ئازابىغا پاناھلىق تىلەيدىغانلىقى بولۇپ ، بۇ قەبرە ئازابىنى ئىسپاتلايدىغان دەلىللەرنىڭ بىرى . مۇئەتتەزىلە ۋە باشقا بىر قىسىم مەزھەپلەردىن باشقا ھىچكىم قەبرە ئازابىنىڭ بارلىقى ھەققىدە ئىختىلاپلاشمىدى ، ئۇلارنىڭ ئىختىلاپى دىققەت قىلىشقا ئەرزىمەيدۇ .

3- پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) بەدرى جىڭى كۈنىدە مۇشرىكلارنىڭ جەسەدلىرىنى چاقىرغانلىقى ھەققىدىكى ھەدىسكە كەلسەك ، بۇ ئالاھىدە ئەھۋال دەپ چۈشىنىلىدۇ . يەنى ئاللاھ ئۇلارنى پەيغەمبەرگە (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) ئۇلارنى رەسۋا قىلىش ، ئۇلارغا خارلىق ۋە پەسلىكنى كۆرسىتىش ئۈچۈن تىرىلدۈرۈپ بەرگەن :

ئا : ئىبنى ئۇمەردىن نەقىل قىلىندىكى ، پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) بەدرى ئازگىلى ئۈستىدە تۇردى ، ۋە : **سىلەر پەرۋەردىگارنىڭ ۋەدىسىنىڭ راستلىقىنى بايقىدىڭلارمۇ ؟** دىدى . ئاندىن ئۇ : **ئۇلار ھازىر مىنىڭ دەۋاتقىنىمنى ئاڭلىيالايدۇ .** دىدى .

[ئۇنى بۇخارىي (3980) ، مۇسلىم (932) نەقىل قىلغان .]

ب : ئەبۇ تەلھەدىن نەقىل قىلىندىكى ، ئۇمەر مۇنداق دىگەن : " ئى ئاللاھ ئەلچىسى ، سەن نىمىشقا جىنى يوق جەسەتلەرگە گەپ قىلسەن ؟ " ئاللاھ ئەلچىسى (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) مۇنداق دىدى: **مۇھەممەدنىڭ جىنى ئۇنىڭ قولىدا بولغان زات بىلەن قەسەم ، سىلەر مىنىڭ نىمە دەۋاتقىنىمنى ئۇلاردىن ياخشىراق ئاڭلىمايسىلەر .** قەتادە مۇنداق دىدى : " ئاللاھ ئۇلارنى تىرىلدۈردى ، شۇنىڭ بىلەن ئۇلارنى ئەيىپلەش ، پەس قىلىش ۋە ئۇلارنى پۇشايمان ۋە نۇمۇس ھىس قىلدۇرۇش يۈزسىدىن ئۇلارغا ئۇنىڭ سۆزىنى ئاڭلاتتى . "

[ئۇنى بۇخارىي (3976) ، مۇسلىم (2875) نەقىل قىلغان]

فەتھۇل بارىي 304 7 كە قاراڭ .

بۇ يەردىكى مۇناسىۋەتلىك نۇقتا : ئاللاھ ئازگال كىشىلىرىگە پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) سۆزىنى ئۇلارنى خار قىلىش ۋە رەسۋا قىلىش ئۈچۈن ئاڭلاتتى . بىراق بۇ ھەدىسنى ئۆلۈك ھەرقانداق نەرسىنى ئاڭلايدۇ دىيىشكە دەلىل قىلىش توغرا ئەمەس ، چۈنكى ئۇ ئازگال كىشىلىرىگە خاس . پەقەت بىر قىسىم ئالىملار ئۆلۈكنىڭ سالامنى ئاڭلايدىغانلىقىنى ئۇنىڭدىن مۇستەسنا قىلدى ، لېكىن بۇ ئىنىق ، توغرا پاكىتى يىتەرسىز قاراش .

4- ئەڭ توغرا ئالىملارنىڭ قارىشىغا ئاساسلانغاندا ، قەبرە ئازابى روھ ۋە بەدەننىڭ ھەر ئىككىلىسىگە بولىدۇ .

ئىسلام پېشىۋاسى ئىبنى تەيمىيە مۇنداق دىگەن :

" بۇ ئۆمەتنىڭ پىشقەدەملىرى (سەلەفلەر) ۋە ئىماملىرىنىڭ قارىشى بولسا ئازاب ياكى راھەت ئۆلۈكنىڭ روھى ۋە بەدىنىگە يۈز بىرىدۇ ، ھەمدە روھ بەدەندىن ئايرىلغاندىن كېيىن راھەتلىنىش ياكى جازالىنىشنى داۋاملاشتۇرىدۇ ۋە بەزى-بەزىدە ئۇ بەدەن

بىلەن ئۇچرىشىدۇ . شۇڭلاشقا نىئەت ياكى ئازاپ ھەم بەدەنگە ھەم روھقا بولىدۇ . " شۇڭا بىز ئاللاھ ئېيتقان نىمىلەرگە ئىشىنىشىمىز لازىم .

[ئىختىيارات ئەل فىقھىيە ، 94 - ب]

ئىبنۇ قەيىم مۇنداق دىگەن :

ئىسلام پېشىۋاسى ئىبنۇ تەيمىيە بۇ ھەقتە سورالدى ، بىز ئۇنىڭ جاۋابىنى تولۇق ئوتتۇرغا قويمىز :
 " ئەھل سۈننەت ۋە جامائەتنىڭ بىردەك پىكىرىگە ئاساسلانغاندا ، ئازاپ ۋە نىئەت روھ ۋە بەدەننىڭ ھەر ئىككىلىسىگە بولىدۇ . روھ بەدەندىن ئايرىم ئازاپلىنىدۇ ياكى نىئەتلىنىدۇ . بەدەن روھقا ئۇلىنىدۇ ، شۇنىڭ بىلەن بۇ ئەھۋالدا ، نىئەت ياكى ئازاپ ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىلىسىگە بولىدۇ . ھەمدە ئۇ بەدەندىن ئايرىم روھقا بولىدۇ .
 ئۆمىمەتنىڭ پىشقەدەملىرى ۋە ئىماملىرىنىڭ مەزھىپى :

بىر ئادەم ئۆلگەندە ، ئۇ نىئەتلىنىش ياكى ئازاپلىنىش ھالىتىدە بولىدۇ . ھەمدە ئۇ ئۇنىڭ روھى ۋە بەدەنىگە بولىدۇ . روھ بەدەندىن ئايرىغان چاغدا ئۇ ئازاپلىنىش ياكى نىئەتلىنىش ھالىتىنى ساقلاپ قالىدۇ . ۋە بەزىدە ئۇ بەدەنگە ئۇلىنىدۇ ، شۇنىڭ بىلەن ئازاپ ياكى راھەت ئۇلارنىڭ ھەر ئىككىلىسىگە بولىدۇ . ئاندىن قىيامەت بولغاندا ، روھلار بەدەنلىرىگە قايتۇرلىدۇ ھەمدە ئۇلار دۇنيالارنىڭ پەرۋەردىگارى بىلەن ئۇچرىشىشقا قەبرىلىرىدىن قوپىدۇ . بەدەننىڭ قايتا جانلىنىشى بولسا مۇسۇلمانلار ، يەھۇدىيلار ۋە خىرىستىئانلارنىڭ ئورتاق قارىشى .

[روھ 51، 52 _ ب]

ئالىملار ئۇنى ئۇيۇقدىكى چۈشكە ئوخشىتىدۇ ، چۈنكى ئادەم مىڭىپ ، سەپەر قىلىپ چۈشەيدۇ ھەمدە ئۇ ئۆزىنىڭ ئورنىدا ۋە مۇشۇ دۇنيادا تۇرۇپ ، ئۇيۇق ھالەتتە خۇشاللىق ، ياكى خاپىلىق ۋە قايغۇرۇش ھىس قىلىدۇ . شۇڭا بەرزەخ ھاياتىدا نەرسىلەرنىڭ ھەرخىل بولۇشى ئەقىلگە مۇۋاپىق . ھەمدە ئۇ دۇنيا ھاياتى ۋە ئاخىرەت ھاياتىدىن پۈتۈنلەي پەرىقلىنىدىغان ھايات . نەۋەۋىي مۇنداق دىگەن :

ئەگەر : " بىز ئۆلۈكنى ۋە ئۇنىڭ قەبرىدىكى ئەھۋالىنى كۆرمىز ، شۇڭا ئۇ قانداق سۇئال - سوراق قىلىنىدۇ ، ئولتۇرغۇزىلىدۇ ، ۋە تۆمۈر بازغانلار بىلەن ئۇرىلىدۇ . ھالبۇكى ، ئۇنىڭدا ھېچقانداق ئىز يوق . ؟ جاۋاب شۇكى ، بۇ مۇمكىنسىز ئىش ئەمەس ، ئەمەلىيەتتە بىزنىڭ كۈندىلىك تۇرمۇشىمىزدا بۇنىڭغا ئوخشاش ئەھۋاللار بار ، يەنى ئۇخلىغۇچى خۇشاللىق ياكى ئاغرىق ھىس قىلىدۇ . لېكىن بىز ھېچنىمىنى تۇيمايمىز . شۇنداقلا بىر ئويغاق ئادەم ئۇ ئاڭلىغان ياكى ئويلىغان ئىشلار تۈپەيلى خۇشاللىق ياكى خاپىلىق ھىس قىلىدۇ ، ئۇنىڭ يېنىدا ئولتۇرغان كىشىلەر ھېچ نەرسىنى تۇيمايدۇ . ئوخشاشلا ، جەبرائىل پەيغەمبەرنىڭ (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) قېشىغا كىلەتتى ۋە ئۇنىڭغا ۋەھىينى سۆزلەيتتى ، قېشىدىكى كىشىلەر ئۇنى تۇيمايتتى . بۇلارنىڭ ھەممىسى ئىنىق پاكىت .

[شەرھى مۇسلىم ، 17201]

ئىسلام پېشىۋاسى ئىبنۇ تەيمىيە مۇنداق دىگەن :

" ئۇخلىغۇچى ئۇيغۇسىدا لەززەت ۋە ئەلەم ھىس قىلىدۇ ھەمدە ئۇ روھ ۋە بەدەننىڭ ھەر ئىككىلىسىدە بولىدۇ . ھەتتا ئۇ مەلۇم

بىرسىنىڭ ئۇنى ئۇرۇۋاتقانلىقىنى چۈشەيدۇ ۋە بەدىنىدە ئاغرىق بىلەن ئويغىنىدۇ . ياكى ئۇ ياخشى يىمەكلىكلەر بىلەن بىقىلىپ چۈشەيدۇ . ئاندىن ئۇ ئېغىزىدا ئۇنىڭ تەمى بار ھالدا ئويغىنىدۇ . بۇ ھەقىقەتەن مەۋجۇت . ئۇخلىغۇچى ئۇ ئۆزى ھىس قىلىدىغان ، يىنىدىكىلەر ھىس قىلمايدىغان نىئەت ۋە ئازابىنى بەدىنى ۋە روھى ھىس قىلسا ھەتتا ئەلەم ياكى قورقۇنچىنىڭ قاتتىقلىقىدىن ۋاقىراپ تاشلىسا ، ئويغاق كىشى ئۇنىڭ ۋاقىرىغىنىنى ئاڭلايدۇ . ئۇ قۇرئان ، ياكى زىكرى ، ياكى جاۋاب بىلەن سۆز قىلىدۇ ، ئويغاق كىشى ئۇنى ئاڭلايدۇ ، گەرچە ئۇخلىغۇچىنىڭ كۆزى يۇمۇق بولسىمۇ . ئۇلار ئۇنىڭغا سۆز قىلسا ئۇنى ئاڭلىمايدۇ . ئۇنداقتا بىز قانداقسىگە قەبرىگە كۆمۈلگەن ئادەمنىڭ ئەھۋالىنى ئىنكار قىلالايمىز ، پەيغەمبەر : **ئۇ ئۇلارنىڭ كەشىنىڭ تىۋىشىنى ئاڭلايدۇ . ، سىلەر سۆزۈمنى ئۇلاردىن ياخشىراق ئاڭلىمايسىلەر** دىگەن تۇرسا ؟

يۈرەك قەبرىگە ئوخشايدۇ ، شۇڭا پەيغەمبەر (ئاللاھنىڭ تەرىپلىشى ۋە ئامانلىق ئۇنىڭغا بولسۇن) خەندەك كۈنى ئەسىر نامىزى قازا بولۇپ كەتكەندە ، : **ئاللاھ ئۇلارنىڭ يۈرەكلىرى ۋە قەبرىلىرىنى ئوتقا تولدۇرسۇن** . دىگەن ، ھەمدە مۇنۇ ئايەتتە ئۇ ئىككىسى ئايرىلغان : **قەبرىلەردىكى نەرسىلەر سىرىتقا چىقىرىلغاندا . يۈرەكلەردىكى نەرسىلەر ئاشكارا قىلىنغاندا .** بۇ پەقەت يۈز بەرگۈسى نەرسىنى بايان قىلىش خالاس .

بىز ئۆلۈك ئۇچرايدىغان ئازاپ ياكى نىئەت ، ئۇخلىغۇچى چۈش كۆرگەندە ئۇچرايدىغان نەرسىگە ئوخشايدۇ دىيەلمەيمىز . بەلكى ئۇ ئازاپ ياكى نىئەت تىخىمۇ تولۇق ۋە تىخىمۇ ۋايىغا يەتكەن ھەمدە ئۇ ھەقىقىي نىئەت ۋە ھەقىقىي ئازاپ . بىراق بۇ مىسال ئۇنىڭ مۇمكىنلىكىنى كۆرسىتىش ئۈچۈن بىرىلىدۇ . ئەگەر بىر كىشى : " ئۆلۈك قەبرىسىدە ھەركەت قىلمايدۇ ، توپا ئۆزگەرمەيدۇ ۋە شۇنىڭغا ئوخشاش گەپلەرنى قىلسا ، بۇ مەسىلە تىخىمۇ تەپسىلىي چۈشەندۈرۈلۈشى مۇمكىن . بىراق ئۇنى بۇ يەردە چۈشەندۈرۈشكە بەك ئۇزۇن گەپ كېتىدۇ . ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ . ئاللاھ مۇھەممەدنى ، ئۇنىڭ ئائىلە كىشىلىرىنى ۋە ئۇنىڭ ھەمراھلىرىنى تەرىپلىسۇن ۋە ئامان قىلسۇن . "

[فەتىۋالار توپلىمى ، 4275 ، 276]

ھەمدە ئاللاھ ياخشى بىلىدۇ .

پېشىۋا مۇھەممەد سالىھ مۇنەججىد